

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger

Citation: Kierkegaard, Søren: "Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 11*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2006 , s. 1. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter:
<https://tekster.kb.dk/text/sks-tsa-txt-shoot-id9d9368b5-d937-447f-9ab6-af71512a59b0.pdf> (tilgået 04. august 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 11

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

E

1. Men har Christendommen i Henseende til mit Problem (om et *Menneske* har Lov til at lade sig slaae ihjel for Sandheden) ikke væsentlig forandret Forholdet? Thi med *Christus* er det, som sagt, een Gang for alle en anden Sag. Han var ikke et *Menneske*, Han var Sandheden, Han kunde derfor ikke Andet, end at lade den syndige Verden blive skyldig i Hans Død.

Altsaa nu det deriverede Forhold til Christus: naar En er Christen og forholder sig til Hedninge, er han saa ikke i Forhold til dem i absolut Sandhed? Og er et Menneske i Forhold til andre stillet saaledes, at han med Sandhed tør paastaae at have den absolute Sandhed, saa er han i Retten, naar han lader sig slaae ihjel for Sandheden. Forskjellen mellem dem er den absolute, og det at blive slaaet ihjel just ogsaa det absolute Udtryk for den absolute Forskjel.

I mine Tanker lader dette sig ikke negte. Min Theori vilde ellers ogsaa komme i den Forlegenhed, at dømme Apostlene og alle De, der vare stillede paa samme Maade. Og dette vilde da være en stor Vildfarelse. Det er egentligen Christendommen, der, just fordi den er Sandheden, har opfundet det, at lade sig slaae ihjel for Sandheden, da Christendommen, ved at være Sandheden, opdagede den uendelige Forskjel mellem Sandhed og Usandhed. Ja det kan kun i Forholdet mellem Christendom og Ikke-Christendom i Sandhed hænde at blive ihjelslagen for Sandheden. Sokrates vil derfor vist ikke paastaae, at han i strengeste Forstand blev ihjelslagen – for Sandheden. Som Ironiker, consequent til det yderste, blev han ihjelslagen for sin Uvidenhed, i hvilken der vistnok i Relation til Græcitetten laae stor Sandhed, men det var dog ikke Sandheden.

2. Men i Forholdet mellem Christen og Christen gjælder min Theorie igjen. Jeg tør, som Christen i Forhold til andre Christne, ikke prætere i den Grad at være i Besiddelse af Sandheden, jeg tør modsætningsviis til dem ikke prætere, at være i absolut Besiddelse af Sandhed, (og i Forhold til Hedninge er Prætertionen, at være i Besiddelse af den absolute Sandhed): ergo tør jeg heller ikke bruge det absolute Udtryk for at have i Modsætning til dem en absolut Pligt mod Sandheden, jeg tør ikke lade dem blive skyldige i at slaae mig ihjel. I Forholdet mellem Christen og Christen kan der som i Forholdet mellem Menneske og Menneske kun være en relativ Forskjel. En Christen turde derfor lade dem blive skyldige i at udlee, bespotte, forhaane ham. Vel er det ogsaa en Skyld at lade dem gjøre sig skyldige i, men saa vidt kan han relativt mod dem have Pligt mod Sandheden, ɔ: saa vidt kan han være dem overlegen i at see det Sande. Og saa kan det være en gavnlige Opvækkelse; men der kommer ikke til at begaaes nogen saadan Forbrydelse, som det er umuligt at gjøre god igjen. Skulde det derimod være tilladeligt i Christenheden at lade sig slaae ihjel for Sandheden, saa maatte det først være givet, at den saakaldte Christen slet ikke er Christen, at den, just som »Aandløshed«, er langt mere hedensk end Hedenskabets var. Den, som, ligeoverfor Mennesker, der sige sig selv at være Christne, ikke tør benegte, at de ere det (og tør noget Menneske det, hører hertil ikke, hvad kun den Alvidende har, Hjertekjendskab?), han tør heller ikke lade sig slaae ihjel, eller lade de Andre blive skyldige i at slaae ham ihjel.

3. For de Fleste vilde vistnok hvad jeg her skriver, selv om jeg forelagde dem det, være som uskrevet, ikke være til. Deres Tænkning ender, som viist blev, just der, hvor min begynder.

4. Det simpleste og naturligste Forhold mellem Menneske og Menneske, i Relation til Sandheden, er dette, at »den Enkelte« antager, at »de Andre« have mere Sandhed end han. Derfor forholder han sig underordnet til dem, omdanner sin Mening i Forhold til dem, anseer deres Samtykke for et Criterium paa Sandheden.

Sokratisk allerede, og endnu mere efter Christendommens Lære, er Sandheden i Minoriteten, netop »de Mange« Criteriet paa Usandhed, netop det Seirende Angiveren, som forraader Usandheden. Men er Sandheden i Minoriteten, saa maae Kjendetegnene paa, at En er i Sandheden, blive polemiske, omvendte: ikke Jubelen og Bifaldet er Kjendetegnet, men Mishaget.

Dog i Relation til andre Mennesker, eller som Christen til andre Christne, tør intet enkelt Menneske, eller ingen enkelt Christen mene at være absolut i Besiddelse af Sandheden: ergo tør han ikke lade Andre blive skyldige i at slaae ham ihjel for Sandheden. Med andre Ord, gjør han det, saa er det egentligen ikke *for Sandheden*, der er tvertimod noget *Usandt* deri.

Det Usande ligger saa i, at den saaledes Stridende forholder sig blot polemisk til de Andre, blot tænkende paa sig selv, ikke kjerligt betænkende deres Sag. Men saa er han saare langt fra at være dem i Sandhed overlegen eller overlegen i Sandhed; thi Overlegenhed er just at være sin Fjendes Defensor, og som saadan at være bekymret og med mere Indsigt end han vaage over, at han ikke usandt kommer til at blive mere skyldig end han fortjener. O, det seer for de formeentlig Stærke saa nemt ud med at slaae et Menneske ihjel, som kunde de da sagtens: ak, Den, der har en Forestilling om den Skyld at slaae en Uskyldig ihjel, han vil sandeligen prøve sig selv, inden han tillader, at Nogen bliver saaledes skyldig. I denne Selvprøvelse vil han forstaae, at han ikke har Lov til det. Kjerligheden vil altsaa forhindre ham. Det er denne Kjerlighed, som i sin

evige guddommelige Fuldkommenhed var i Ham, der, som Sandheden, maatte absolut udtrykke, at Han var det, og derfor lade den ugudelige Verden blive saaledes skyldig – det er denne Kjerlighed i Ham, der bad for Hans Fjender. Forhindre Døden kunde Han ikke, Han var jo og derfor kommen til Verden. Men, da Han offrede sig af Kjerlighed, saa har Han ogsaa (og atter derfor kaldes Han »Offeret«) kjerligt betænkt sine Fjenders Sag. Dette er Eenheden af »Sandheden« og »Kjærligheden«.